

църква трѣба тъй да се приспособи, што да отговаря на свърѣмненитѣ духовни нужди на народа. Трето — ние искаме раздѣлнето на църквата отъ държавата. Ако църквата е живъ, дѣеспособенъ, божественъ институтъ основанъ върху Христа и вѣчната правда, тя ще функционира и ще върви напредъ, както е прогресирала прѣзъ първитѣ вѣкове безъ материалната поддрѣжка на държавата; тя ще е въ състояніе да докаже, че религията, на която служи, е една необходимостъ, и като такава, върващитѣ доброволно ще удовлетворятъ всичкитѣ ѝ материални нужди. Прѣдъ очитѣ ни сж осезателнитѣ примѣри отъ миналото и настоящето. Тамъ, дѣто църквата се е облѣгала единствено на Бога и на собственитѣ си сили и заслуги, никаква поддрѣжка не ѝ е липсвала; тя е била жива, напредничава и самостоятелна; напротивъ, тамъ, дѣто духовенството се е ослабило на паричнитѣ подаяния на правителството, църквата е оставала безъ инициатива; тя не е усѣждала особна нужда отъ Божитѣ обѣщания и отъ неизчерпаемата Негова сила, и слѣдователно, по животъ и дѣятелностъ тя е оставала съвсѣмъ надирѣ, а за тази причина тя се е излагала на справедлива критика и голѣмо негодувание. Когато това раздѣление стане дѣло свършено, за царството Божие въ България ще настѣпи нова ера; православната църква ще въз-

връсне въ новъ животъ. Тя ще застане на собственитѣ си крака, ще съзнае нуждата си отъ Духа Светаго и впоследствие и мисията си не само между нашия народъ, но и на балканитѣ. А когато се постигне всичко това; когато новата православна църква стане жива, дѣятелна, мисионерска, на равно съ другитѣ, ако не всичкитѣ, то мнозина измежду нашитѣ евангелисти ще се убѣдятъ, че за сществуването на отдѣлни евангелски общини не ще има raison d'être. Като изказваме идеята, за свободна църква въ свободна държава, ние не се забавляваме съ утопии, нито изпрѣваряме поколѣнието, както ни вѣни редакторътъ на „Църковенъ Вѣстникъ“. Освѣтѣвъ социалитѣтъ, раздѣлата на църквата отъ държавата е възприета и отъ радикалъ демократическата партия; къмъ нея гледа съчувствено и една голѣма частъ отъ българската интеллигенция; тя е, тъй да се каже, въ въздуха и неусѣтно си пробива пътъ. Qui vivra, vegea...

Тѣзи сж ѣа кратко позицитѣ, на които стоимъ и намѣренията, къмъ които се домогваме. Въ тѣхъ нѣма нищо секретно, загадъчно, чуждо или противородно. Ние чувствуваме че стоимъ закрѣпени въ Христа, че каузата, която защитаваме е права, че тя прогресира и че великиятъ и славниятъ день Господенъ приближава да дойде както въ България, тъй и въ цѣлия свѣтъ.

Стоянъ Ватралски.

Славянство и хусизъмъ.

(Рѣчь, държана на славянския евангелски съборъ въ Прага).

*Скжпи братя славяни
и мили въ Христа евангелисти:*

Азъ ви нося поздравъ отъ София, столица на най-младото европейско и славянско царство. Привѣтствувамъ ви отъ Първата българска евангелска църква въ София, България.

Азъ съмъ по кръвъ славянинъ, по народностъ българинъ, по сърдеченъ изборъ евангелистъ. Прѣди всичко и надъ всичко, евангелистъ. Макаръ и да не съмъ пастиръ или проповѣдникъ, азъ често проповѣдвамъ; защото дѣлосърдечно и со всичката си душа и сщество вѣрвамъ, че Исусъ Христосъ е „пктътъ, истината и животътъ“. Безъ Христовата истина, животътъ нѣма пътъ; безъ Христовия пътъ, истината не дава плодъ; безъ Христовия животъ, мирогледъ и вдѣхновение, човѣшкото сществуване нѣма оправдателна смисълъ и разумно назначение.

Отъ до тукъ казаното ще ме разберете като ви кажа, че ние, българскитѣ делегати, дойдохме тука не защото вие сте славяни, макаръ че, при еднакви други условия, намъ славянитѣ сж по-мили отъ другитѣ раси; не дойдохме да се полюбуваме на вашата цивилизация, макаръ и да признаваме,

че вие сте не само много по-напреднали отъ насъ, българитѣ, но и най-културни отъ всички славянски народи; нито дойдохме да видимъ вашата славна Прага, която е дѣйствително великолѣпна и царствена на гледъ. Не, не за тия нѣща дойдохме, колкото интересни и достохвални да сж тѣ. А по съвсѣмъ други мотиви и съображения напустнахме за врѣме работитѣ и интереситѣ си у дома, та харчимъ врѣме и срѣдства съ дохождането си на тоя съборъ.

Ние дойдохме, на първо мѣсто, да видимъ съ очитѣ си, да провѣримъ самолично, да ли е истина, че тука има братя и сестри евангелисти, които искрено любятъ, и дѣломъ доказватъ че любятъ Господа Христа; дали има мили чехи, които се молятъ, работятъ и се подвизаватъ за дохождане на Божието царство, за царуването на правдата и любовта въ Бохемия и по цѣлата земя.

На второ мѣсто, ние дойдохме да се поклонимъ на священата паметъ на Ивана Хуса — на благословения мчченикъ Янъ Хусъ: корона на чешкото мѣжество, слава на родното славянство, светець на всемирний евангелизмъ, апостолъ на

свършенната демокрация и единъ отъ спасителитѣ на цѣлото човѣчество. Ние се покланяме най-благотворително прѣдъ паметта на Яна Хуса и Иеронима Пражки. Сжщо и на народа, който ги роди. Завиждаме ви, братя чехи, за тия блѣстящи имена! Честити сте, чешки възпитатели, че изъ склада на вашето минало, имате да посочите за примѣръ на дѣцата си народни герои отъ такава висота!

На трето място, ние дойдохме съ надежда, че тукъ ще се положи основа на бъдещето всеславянско, панславянско евангелско единство.

Откакъ пристигнахъ въ Прага, почнахъ да мисля, че съмъ криво разбралъ характера на тоя съборъ. Азъ си въображавахъ, че ида на всеславянски евангелски съборъ. Но сега виждамъ, че съмъ мислил или увѣдоменъ погрѣшно. Тукъ липсватъ делегати, наприимѣръ, отъ Русия и Сърбия. Особено въ Русия има силни, растащи евангелски секти. Тѣхнитѣ прѣдставители трѣбаше да бждатъ тука; и ако бѣха сериозно канени, безъ съмнѣние, щѣха днесъ да бждатъ съ насъ.

Но ако настоящиятъ не е, таквъ съборъ може и трѣба да стане. Ние живѣемъ во врѣме на обединения, во вѣкъ на организации. „Съединението прави силата“, която е тѣй нужна на славянския евангелизъмъ. Въ родственото еднокръвие и искрення евангелизъмъ, ние имаме най-естественитѣ фактори, най-сигурнитѣ двигателни сили за нашето валежаше обединение.

Професоръ Bosworth.

Прочее, нека това наше обединение се сложи върху истината, която е Христосъ; и никаква сила не би могла да ни разедени. То ще бжде по форма конфедеративно, по духъ християнско. „Въ основнитѣ принципи — единство, въ неосновнитѣ — свобода, во всяки нѣща — любовь“.

Азъ се надѣя, че стѣпки още сега ще се зематъ къмъ таквъ обединителенъ актъ, че ще се избере комитетъ, който да свика таквъ общеславянски евангелски конгресъ въ този градъ, Прага, въ 1915 год. прѣзъ врѣме на тържествата, които ще станатъ за споменъ на 500 годишнината отъ мъченичеството на Хуса.

И тамъ, подъ вдѣховителната паметъ на великия реформаторъ, като подновимъ нашитѣ прѣдъ Бога завѣти, кръстени въ неговия духъ на вѣрностъ, да си кажемъ:

О, братя чехи и славяни,

Нека бждемъ достойни синове на такива славянски отци! Нека бждемъ вѣрни свидѣтели на сжщата вѣчна истина! Нека бждемъ истински почитатели на Яна Хуса, истински послѣдователи, тѣй както той бѣ дѣломъ и до край, на Господа Христа, който е „видѣлната на свѣта“, „истината и животътъ“ и за славянството и за човѣчеството!

Прага, Чехия,

августъ 26|8 септември 1911 г.

Може ли молитвата да постигне нѣщо независимо отъ човѣка, който се моли?

(Сказка, държана миналата пролѣтъ на деветата всесвѣтска студентска християнска конференция въ Цариградъ)

Когато човѣкъ се моли, какво се случва въ дѣйствителностъ? Ако нѣкаква духовна фотография би могла да снеме душата въ самия актъ на молитвата, какво ли би ни открила! Що витае около духа на човѣка, който се моли? Дали душата е сама въ таквъ моментъ или нѣщо друго я обгръща отвредъ? Ако има нѣщо друго, какво ли става въ него прѣзъ врѣме на молитвата? И дали това друго, което обгръща душата, не прѣтърѣща нѣкаква промѣна, когато човѣкъ молитвува.

Тя еж въпроситѣ, които ни се внушаватъ отъ зададената тема. За да ги отговоримъ, необходимо е да прибѣгнемъ до едно първо прѣдположение, на което ще се основатъ сжжденията ни. Въ първата моя рѣчь ние видѣхме по кои причини е нужно да положимъ прѣди всичко такава едно прѣдположение. Ще приемемъ, че има нѣщо друго — една личностъ безгранична, която обгръща всичко отвредъ — една сродна личностъ, отъ която човѣшкиятъ духъ е издѣлка. Извѣстевъ личенъ елементъ витае вѣчно около човѣшкия духъ, който му винаги шепне:

„Ахъ, сърдце съмъ създавъ, сърдце тупти тука“. Това ще каже, че ние приемаме истинността на великото учение, което достига своята пълнота въ личния религиозенъ животъ на Исуса

Христа, — Божиитѣ близки и бащини свощения съ човѣка.

Какво е състоянието на душата, която се моли на Небесния Ваща? Тя се излива съзнателно въ любвеобиленъ даръ къмъ Небесния си Ваща, за да приеме обратно туй, което Той би ѝ далъ. Когато душата се моли по този начинъ, случва ли се съ нея нѣщо независимо отъ лицето, което молителствува? Не се ли трогва Небесния Ваща отъ тоя избликъ на чувства? Ако поне отчасти ни е пристоино да назовемъ Бога нашъ Ваща, трѣба да се приеме, че Неговото бащино сърдце се тегли и прѣлива отъ любовь къмъ душата на молителствуващото свое чадо. А това то чувствува: духътъ му се прилѣзва къмъ Вациния по особено начинъ, въ отговоръ на молитва. Това схващане може да прѣдстави Бога като промѣнчивъ въ извѣтна смисель. Вожиата! непромѣнчивостъ не е абсолютна инерция, а непромѣнчива любовь. Да се прѣдпие абсолютна инерция на Бога, ще подразбере отказване личността Му, защото единъ важенъ елементъ на самоличността е разнообразната дѣйностъ.

Слѣдователно, прѣзъ врѣме на молителствуването се случва нѣщо особено, независимо отъ човѣка, който се моли. Духътъ на Небесния Ваща се раздвижва и отправя нѣщо на молителствуващето